

IZVJEŠĆE O RADU ŽUPANIJSKOG OPERATIVNOG CENTRA ZA PROVEDBU PLANA INTERVENCIJA KOD IZNENADNOG ONEČIŠĆENJA MORA U PRIMORSKO- GORANSKOJ ŽUPANIJI U 2022. GODINI

1. UVOD

Županijski Plan intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora (u daljnjem tekstu: Plan intervencija) donijet je na 3. sjednici Županijske skupštine 15. srpnja 2009. godine ("Službene novine" broj:26/09, 42/12).

Za provedbu županijskog Plana intervencije nadležan je Županijski operativni centar (u daljnjem tekstu: ŽOC) kojega imenuje Župan na temelju točke 2.3. podtočke 21. Plana intervencije kod iznenadnih onečišćenja mora („Narodne novine“ broj 92/08) i članka 7. i 8. Plana intervencije. Novi 4. saziv ŽOC-a Župan je imenovao 29. studenoga 2021. godine a 5.12.2022. donio je 1. izmjene Odluke o imenovanju članova ŽOC-a.

Planom intervencija su utvrđene mjere koje se poduzimaju radi smanjenja šteta u okolišu izazvanih iznenadnim onečišćenjem mora u Primorsko-goranskoj županiji, subjekti koji su dužni provoditi mjere i njihova ovlaštenja, struktura ustroja te način provođenja mjera.

Iznenadno onečišćenje mora podrazumijeva izljev ulja, smjese ulja, ispuštanje štetnih i opasnih tvari ili neuobičajeni prirodni događaj u moru (prekomjerni rast određenih organizama u moru, kao što su alge, meduze, plaštenjaci i sl.) čiji nastup nije moguće predvidjeti niti spriječiti mjerama prevencije. Planom intervencija se zato posebno razrađuje postupak u slučaju onečišćenja uljem i mješavinom ulja, postupak u slučaju onečišćenja štetnim i opasnim tvarima i postupak u slučaju neuobičajenog prirodnog događaja.

Sukladno obvezi iz točke 23. alineja 16. Plana intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, br. 92/08.) ŽOC je dužan dostaviti tajništvu Stožera operativnog centra RH godišnje izvješće (od 1.01. - 31.12.2021. godinu) o praćenju stanja mora i izvršenim intervencijama. Također tajništvo ŽOC-a ima obvezu po nalazu Državnog ureda za reviziju dostavljenom u ožujku 2021. godine postupiti sukladno donijetim nalogima i preporukama po obavljenoj Reviziji učinkovitosti Upravljanja intervencijama kod iznenadnih onečišćenja u Jadranskom moru za razdoblje od 2017.- 2019. Konkretno to podrazumijeva izraditi procjenu opsega onečišćenja mora za svako iznenadno onečišćenje mora i podatke javno objaviti na mrežnim stranicama županije u sklopu godišnjeg izvješća o radu Županijskog operativnog centra.

2. SASTAV I ULOGA ŽOC-a U PRIMORSKO- GORANSKOJ ŽUPANIJI

ŽOC je tijelo odgovorno za provedbu postupaka i mjera predviđanja, sprječavanja, ograničavanja, spremnosti za i reagiranja po županijskom Planu intervencija i za operativno sudjelovanje u provedbi Plana intervencija i Subregionalnog plana. Područje djelovanja županijskog plana intervencija odgovara granicama županije.

Ako onečišćenje ugrožava ili može ugroziti morski okoliš, zdravlje ljudi ili gospodarsku uporabu mora u području djelovanja više ŽOC-eva, ili prelazi mogućnost djelovanja jednog ŽOC-a, koordinativno djelovanje preuzima MRCC (Maritime rescue Coordination Centre Rijeka odnosno Nacionalna središnjica za traganje i spašavanje Rijeka) u suradnji sa ŽOC-om Primorsko-goranske županije i za područje 3 susjedne županije.

ŽOC ima zapovjednika, zamjenika zapovjednika, tajnika i članove ŽOC-a koje je imenovao Župan iz reda predstavnika tijela državne uprave u Županiji, iz upravnih odjela i službi Primorsko-goranske županije, te županijskih javnih ustanova čija pomoć može biti od značaja za otklanjanje posljedica onečišćenja. Zapovjednik ŽOC-a je lučki kapetan Lučke kapetanije Rijeka a zamjenik zapovjednika je predstavnik Policijske uprave Primorsko-goranske – načelnik Sektora za granice.

Uže zapovjedništvo ŽOC-a čine predstavnici upravnih tijela županije nadležnih za poslove zaštite mora, zaštitu okoliša, zaštitu i spašavanje te unutarnjih poslova.

Sjedište ŽOC-a nalazi se u Lučkoj kapetaniji Rijeka.

Poslove tajništva ŽOC-a obavlja županijsko upravno tijelo nadležno za poslove zaštite mora.

Uz zapovjednika i njegovog zamjenika ŽOC ima još devet članova te šest zamjenika koji su imenovani iz redova predstavnika sljedećih tijela i institucija:

- Lučka kapetanija Rijeka (zapovjednik i član);
- Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Uprava za vodno gospodarstvo i zaštitu mora, Područna služba za zaštitu mora i priobalja;
- Ministarstvo unutarnjih poslova, Područni ured civilne zaštite Rijeka
- Upravni Odjel za pomorsko dobro, promet i veze Primorsko-goranske županije (član i tajnik);
- Upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša Primorsko-goranske županije
- Hrvatske vode, Vodno-gospodarstveni odjel Rijeka;
- Državni inspektorat RH, Uprava za inspekcijske poslove, Sektor inspekcije zaštite okoliša, Područna jedinica u Rijeci za Istru, Primorje, Gorski kotar i Liku;
- Javna ustanova Priroda;

3. PREGLED REDOVNIH AKTIVNOSTI ŽOC-a U 2022. GODINI

U nastavku ovog materijala daje se izvješće o radu ŽOC-a u provedbi Plana intervencija za vremensko razdoblje 1. siječnja – 31 prosinca 2022. godine koje je ŽOC razmatrao i prihvatio na 5. sjednici održanoj 18.01.2023. godine. U tom periodu ŽOC je održao 3 (tri) sjednice u punom sastavu, 28 (dvadeset osam) radnih sastanka u užem sastavu, obavio više edukativno-stručnih posjeta raznim institucijama, sudjelovao na stručnim skupovima, organizirao akciju čišćenja mora, sudjelovao u vježbi intervencije na moru i dr.. Sve obveze određene Planom rada u 2022. godini obavljene su u cijelosti.

Izvješće se prezentira kroz održane sjednice i na njima donijete zaključke uz poseban osvrt na aktivnosti i suradnju u provođenju plana s drugim tvrtkama i institucijama na zaštiti mora uz detaljan osvrt na financiranje Plana intervencije odnosno aktivnosti koje su provođene u cilju zaštite mora, morske obale i okoliša od onečišćenja. Posebno valja naglasiti kako su se sve sjednice održale u novouređenom prostoru za rad ŽOC-a koji se nalazi u prizemlju poslovne zgrade Lučke kapetanije u Rijeci čija izgradnja se financirala donacijom vlade SAD-a u suradnji s Ministarstvom mora, prometa i infrastrukture te uz potporu Primorsko-goranske županije u 2019. godini.

U promatranom periodu ŽOC je zbog ekološkog incidenta koji se dogodio 9.11.2022. godine u industrijskom postrojenju Termoelektrane Rijeka u Kostreni aktivirao Plana intervencije. Zbog poznatog počinitelja nisu angažirana osigurana sredstva iz Fonda za sanaciju iznenadnih onečišćenja od nepoznatog počinitelja.

ŽOC je tijekom godine sudjelovao u organiziranju i provođenju čišćenja mora kod nekoliko manjih onečišćenja koja su obavljena angažmanom specijalizirane tvrtke Dezinsekcija d.o.o. Rijeka odnosno njenih obučениh djelatnika i materijalnih resursa koje ima na raspolaganju Primorsko-goranska županija temeljem sklopljenog Ugovora o čišćenju Jadranskog mora.

3.1. SJEDNICE ŽUPANIJSKOG OPERATIVNOG CENTRA

3.1.1. sjednica ŽOC-a održana 28. siječnja 2022. godine

Na sjednici je razmatrano Izvješće o radu ŽOC-a na provedbi Plana intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora u Primorsko-goranskoj županiji u 2021. godini koje je jednoglasno prihvaćeno.

U nastavku je razmatran prijedloga donošenja Odluke o održavanju operativne vježbe "EKO-MORE 2022" i organizaciji akcije čišćenja mora, obale i podmorja koja je planirana za dan 05.06.2022. povodom Svjetskog dan zaštite okoliša s radnim nazivom: "Čisto more i obala 2022".

3.1.2. sjednica ŽOC-a održana 28. svibnja 2022. godine

Problematici praćenje stanja mora ŽOC je posvetio posebnu točku koja je svojom aktualnošću prilagođena turističkoj sezoni. Naime, ŽOC svoje aktivnosti dodatno intenzivira uoči i tijekom turističke sezone kad su zbog velikog prometa na moru onečišćenja izvjesnija a štetne posljedice po gospodarstvo intenzivnije. U cilju preveniranja onečišćenja obavljene su brojne pripreme odnosno poduzete posebne sljedeće mjere:

3.1.2.1. Angažirana su 2 broda čistača tipa EKO 2000. Njihova usluga određena je godišnjim ugovorom o čišćenju morskog okoliša. Usluga podrazumijeva pripravnost i nadzor morskog okoliša te ekoloških intervencija na moru. Uz Primorsko-goransku županiju u sufinanciranju od 01.01.2019. sudjeluje Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture. Ovi brodovi služe za prikupljanje krutog i tekućeg otpada s morske površine, za opasivanje onečišćenja zaštitnim branama, za gašenje manjih požara uz obalu i aplikaciju disperzanata odnosno aeraciju podmorja.

Brod čistača tipa "ECO 2000"

3.1.2.2. Uz spomenute brodove ECO 2000, u sustavu zaštite mora trajno je i brza brodica, tipa ECO 13/4. Brodica je u stanju stalne pripravnosti za sve vrste intervencija u funkciji čišćenja mora i njegove zaštite. Brodicu je Ministarstvo zaštite okoliša i prirode predalo Primorsko-goranskoj županiji 2007. godine u vlasništvo bez naknade. Brodica se koristi putem odgovarajućeg 15-godišnjeg

ugovora odnosno Plana redovnog obilaska i nadzora akvatorija Primorsko-goranske županije koji se donosi za tekuću godinu.

Brza ekološka brodica EKO13/4

- 3.1.2.3. Sve brodice po potrebi djeluju i za sakupljanje i odlaganje cvata mora, peludi i sl. (u slučaju pojačanog intenziteta te pojave). Naime, iako se cvat mora ne smatra zagađenjem, djeluje dosta neugodno, zbog čega ga treba pratiti i otklanjati na vrijeme.
- 3.1.2.4. Osim navedenih plovila koja su u stanju stalne pripravnosti ŽOC sukladno Planu intervencije u slučaju potrebe može aktivirati dodatne snage koje sadrži svake godine ažurirani Popis pravnih i fizičkih osoba obrtnika stručno i tehnički osposobljenih za otklanjanje posljedica nastalih u slučajevima iznenadnih onečišćenja, te njihove opreme i sredstava u Primorsko-goranskoj županiji. Uz navedene specijalizirane tvrtke ŽOC surađuje sa institucijama i pravnim osobama koje prvenstveno svojim znanjem i iskustvom kao i vlastitom opremom mogu se angažirati na obuci ali i potpori pri sanaciji onečišćenja mora i obalnog područja. Ove informacije su od velikog značaja na što ŽOC može računati u slučaju akcidenta na moru.
- 3.1.2.5. ŽOC tijekom sezone intenzivira suradnju s Policijskom upravom i Lučkom kapetanijom Rijeka i njihovim ispostavama koje profesionalno vrše poslove nadzora i motrenja te se u slučaju potrebe odnosno dojave aktivira dio ili cijeli ŽOC
- 3.1.2.6. Za očekivani priljev stranih nautičara i intenzivni promet plovila na moru kao i promet u svim županijskim i lokalnim lukama ta su mjesta posebice izložena povećanom riziku od zagađenja. U cilju preventivnog djelovanja odnosno sigurnog odlaganja i zbrinjavanja otpadnih ulja, zauljenih krpa i starih akumulatora Primorsko-goranska županija već dugi niz godina kupuje i donira svim Županijskim lučkim upravama odgovarajuće eko-kontejnere i mobilna spremišta. Valja istaknuti da je tijekom zadnjih 18 godina u opremu uloženo više od 2 milijuna kuna. Osim 92 Eko-kontejnera i 513 Eko-spremišta nabavljeno je i donirano 13 eko-setova kojim se može sanirati moguće onečišćenje mora odnosno ako je onečišćenje većeg obima spriječiti njegovo širenje do dolaska specijaliziranih snaga koje djeluju u Primorsko-goranskoj županiji.

Eko-set s pripadajućom opremom doniran Županijskim lučkim upravama

Mobilno ekološko spremište

Županijske lučke uprave kojima je donirana navedena eko oprema u obvezi su istu redovito održavati te sa ovlaštenim pravnim osobama sklopiti odgovarajuće ugovore o preuzimanju i zbrinjavanju prikupljenog otpada.

- 3.1.2.7. U cilju pravodobne zaštite ljudi i imovine od ekoloških opasnosti, posebno opasnosti od onečišćenja mora i opasnosti od požara, potrebno je s eventualnim izvorom onečišćenja odnosno požara upoznati se u što kraćem vremenu od njihovog nastanka. U tom cilju potrebno je imati brzu i preciznu dojavu o mjestu nastanka uočene opasnosti što se može postići samo sustavnim nadzorom i motrenjem. U tom cilju ŽOC sukladno usvojenom Planu rada za 2022. u suradnji s Uredom županije tijekom ljetnih mjeseci uspostaviti će sustav avioizviđanja. Avioizviđanje se planira obavljati u razdoblju od 15.06.2022. – 15.09.2022. godine na području sljedećeg obuhvata: aerodrom Grobnik - Matulji - Mošćenička Draga - Glavotok - Cres - Lošinj - Rab - Kraljevica - Novi Vinodolski - Crikvenica - Krk - Bakar.
- 3.1.2.8. U sklopu pripreme za turističku sezonu ŽOC je u fazi izrade prigodnih letaka na 4 jezika (hrvatski, engleski, njemački i talijanski), odgovarajućeg izgleda i sadržaja koji će se putem Županijskih lučkih uprava, ispostava Lučke kapetanije kao i distribucijom u organizaciji Upravnog odjela za pomorsko dobro, promet i veze dijeliti prvenstveno osobama koje borave na moru (ribari, nautičari i slično) u cilju pružanja osnovnih informacija o tome koga i na koji

način treba obavijestiti zamijeti li se onečišćenje. Uz letke ŽOC je putem Upravnog odjela dao izraditi odgovarajući edukativni TV spot o radu ŽOC-a i potrebi zaštite mora koji će se emitirati tijekom sezone na regionalnoj televiziji Kanalu RI.

- 3.1.2.9. Upravni odjel za pomorsko dobro, promet i veze pred početak turističke sezone uputio je pismeni poziv svim obalnim jedinicama lokalne samouprave i turističkim zajednicama da održe akciju čišćenja s kopna teško pristupačnih morskih plaža od krutog i ostalog zagađenja, s organiziranim besplatnim prijevozom s brodicom ECO 13/4 do kontejnera u luci gdje je moguć pristup vozilima za odvoz otpada.
- 3.1.2.10. Za kontakte s javnošću u slučaju potrebe određuje se zapovjednik ŽOC-a i/ili osoba koju zapovjednik ŽOC-a imenuje.

U nastavku sjednice prihvaćen je Prijedlog plana provedbe akcije čišćenja mora, obale i podmorja povodom Svjetskog dana zaštite okoliša koja će se održati 3. lipnja 2022. godine.

3.1.3. sjednica ŽOC-a održana 16. prosinca 2022. godine

Na sjednici je utvrđen godišnji Programa rada Županijskog operativnog centra Primorsko-goranske županije za 2023. godinu koji je dan kroz popis određenih poslova, njegovih nositelja, suradnika te rokova za izvršenja planiranih aktivnosti.

Ova obveza propisana je državnim Planom intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora ("Narodne novine", broj 92/2008) u točki 25. Plana gdje se navodi što godišnji Program rada mora sadržavati.

Sukladno navedenoj odredbi donijet je slijedeći Program rada ŽOC-a za 2023. godinu:

Popis aktivnosti za provedbu planiranih poslova:

- Ad.1. Organizacija i provođenje vježbovni aktivnosti (aktiviranje plana, provjere komunikacijskih mogućnosti i sredstava, mobilizacija snaga za intervenciju...);
- Ad.2. Ažuriranje stanja materijalno tehničkih sredstava koje posjeduju specijalizirane tvrtke, te broj ljudi osposobljenih i raspoloživih u svakom trenutku za intervenciju u slučaju većeg onečišćenja mora;
- Ad.3. Izrada letaka s osnovnim informacijama o tome koga obavijestiti i na koji način postupiti zamijeti li se onečišćenje;
- Ad.4. Organizacija i provođenje obuke za članove ŽOC-a i subjekte koji se angažiraju na provedbi Plana intervencije;
- Ad.5. Povodom Svjetskog dana zaštite okoliša organizirati prigodnu akciju čišćenja mora, podmorja i obale;
- Ad.6. Nadzor i kontrola stanja svih vrsta olupina u podmorju Primorsko-goranske županije ocijenjenim kao potencijalno opasnim po okoliš;
- Ad.7. Avioizviđanje akvatorija tijekom turističke sezone;
- Ad.8. Izraditi procjenu opsega onečišćenja mora za svako iznenadno onečišćenje mora i podatke javno objaviti na mrežnim stranicama županije u sklopu godišnjeg izvješća o radu Županijskog operativnog centra;
- Ad.9. Županijskim planom intervencija PGŽ propisati stupnjevanu proceduru djelovanja te voditi dnevnik tjeka djelovanja za sva onečišćenja mora.

Nositelj aktivnosti:

Ad. 1., 2., 4., 5., 6. i 7.: ŽOC, Područni ured civilne zaštite Rijeka, Lučka kapetanija Rijeka, Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, Upravni odjel za pomorsko dobro, promet i veze i ustanova "Jadranski edukativno-istraživački centar za reagiranja na iznenadna onečišćenja mora"

Ad. 3.,8. i 9.: Upravni odjel za pomorsko dobro, promet i veze, ŽOC

Ad 8. i 9.: Tajništvo ŽOC-a po nalazu Državnog ureda za reviziju dostavljenom u ožujku 2021. godine kojim su donijeti nalozi i preporuke po obavljenoj Reviziji učinkovitosti Upravljanja intervencijama kod iznenadnih onečišćenja u Jadranskom moru za razdoblje od 2017.- 2019. Ova obveza primjenjuje se 60 dana od donošenja Državnog plana intervencija.

Suradnici u provedbi aktivnosti:

Ad. 1. Specijalizirane tvrtke s područja Primorsko-goranske županije navedene u Planu intervencija kod iznenadnih onečišćenja mora

Ad. 4.,5.,6.i 7.: razne tvrtke (Specijalizirane tvrtke za čišćenje mora, ronilački klubovi, udruge građana, Pilotski klub Krila Kvarnera, izdavačke kuće i drugi po potrebi)

Vrijeme izvršenja aktivnosti:

Ad.1.: rujan 2023.

Ad.2.: tijekom 2023.

Ad.3.: svibanj 2023.

Ad.4.: tijekom cijele 2023. u više navrata

Ad.5.: svibanj 2023

Ad.6.: lipanj –listopad 2023.

Ad.7.: lipnja – rujan 2023.

Ad.8.: 31.01.2023.

Ad.9.: 60 dana od donošenja državnog plana upravljanja intervencijama kod iznenadnih onečišćenja u Jadranskom moru

Sukladno usvojenom Programu rada ŽOC-a za 2022. godinu izvršen je nadzor i kontrola stanja olupina u podmorju Primorsko-goranske županije.

Od ukupno 28 registriranih olupina na području Županije tijekom srpnja, kolovoza i rujna 2022.g. pregledano je sukladno projektnom zadatku 12 olupina, koje predstavljaju veliku opasnost za onečišćenje mora.

U nastavku sjednice razmatrano je zadnje ažurirano stanje odnosno popis pravnih i fizičkih osoba obrtnika stručno i tehnički osposobljenih za otklanjanje posljedica nastalih u slučajevima iznenadnih onečišćenja, te njihove opreme i sredstava u Primorsko-goranskoj županiji

Uz navedeni popisa izradili smo i Popis opreme za zaštitu mora u Županijskim lučkim upravama te Popis institucija, organizacija te pravnih osoba koje ŽOC može angažirati u slučaju onečišćenja mora a nisu direktno u sustavu zaštite mora. Suradnja s navedenim je potvrđena u praksi te su od velikog značaja za sustav zaštite u cjelini.

Kontroliranje i ažuriranje postojećeg stanja i količine opreme specijaliziranih tvrtki ŽOC obavlja svake godine te je isti od velike važnosti u slučaju aktiviranja Plana intervencije.

Ovim ažuriranjem imamo pregledno stvarno stanje postojeće opreme koja se u slučaju potrebe može koristiti za saniranje akcidente situacije. Sve promjene, koje su nastale bilo nabavkom nove ili otpisom postojeće opreme se redovito evidentiraju.

Posebno je važno naglasiti da je trenutno, u svakom trenutku za intervenciju ukupno raspoloživo 193 dobro osposobljenih i obučениh djelatnika. Uz navedene specijalizirane tvrtke ŽOC surađuje sa institucijama i pravnim osobama koje prvenstveno svojim znanjem i iskustvom kao i vlastitom opremom mogu se angažirati na obuci ali i potpori pri sanaciji onečišćenja mora i obalnog područja. U cilju nadopune postojećeg Popisa institucija, organizacija te pravnih osoba koje ŽOC može angažirati u slučaju onečišćenja mora, a nisu direktno u sustavu zaštite mora predloženo je da se u isti uvrste ovlaštene laboratoriji za uzorkovanje i analizu onečišćenja mora.

Zapovjednik ŽOC-a doc.dr.sc. Darko Glažar prenio je članovima informaciju o aktivnostima na sanaciji onečišćenja mora u Kostreni koje se dogodilo 9.11.2022. godine istjecanjem lož ulja iz TE Rijeka O događaju daje se detaljni opis u nastavku izvješća.

4. PREGLED AKTIVNOSTI INICIRANIH ILI OBAVLJENIH OD STRANE ŽOC-a

4.1. Zabilježeni događaji u kojima je ŽOC reagirao zbog potencijalne i/ili stvarne opasnosti

4.1.1. Dana 9.1.2022. nasukala se ribarica/kočarica na otoku Cresu

Dana 9.1.2022. tijekom noći nasukana je ribarica/kočarica na otoku Cresu kod Valuna zbog prodora mora. O događaju informiran dr. Darko Glažar, lučki kapetan i zapovjednik ŽOC-a koji je odmah poduzeo neophodne mjere. Oko ribarice-kočarice postavljena zaštitna brana. Pozvani su roniaci koji su sanirali oštećenje na pramcu. Zbog pogoršanja vremenskih uvjeta, sumraka i loše vidljivosti s odsukivanjem se nastavilo sutradan. Ribarica je u međuvremenu potonula. Podizanja ribarice-kočarice s balonom nije uspjelo pošto su roniaci imali samo jedan balon. Naknadno je ribarica izvađena. Nije zabilježeno onečišćenje mora.

Nasukana se ribarica na otoku Cresu

4.1.2. Dana 19.04.2022. zabilježeno je onečišćenju mora u Urinju

Dana 19.04.2022. zapovjednik ŽOC-a primio je poziv iz INA Rijeka/Urinj u kojem ga izvjestili kako je došlo do onečišćenja u njihovom akvatoriju. Do onečišćenja (propuštanja ugljikovodika) došlo je u neposrednoj blizini izgradnje novog terminala za prekrcaj petrokoksa, gdje se obavljaju nasipanja i izgradnja pilona.

Mjesto onečišćenja mora u Urinju

Objašnjenje iz INE jest kako je do propuštanja došlo najvjerojatnije zbog tih radnji i poremećaja (mogućih za/ot/čepljenja) podzemnih kaverni sa zaostalim uljnim talozima u krškom tlu na kojem se Inina postrojenja nalaze. Međutim, valja napomenuti kako je sadržaj onečišćenja ispušten unutar, od prije postavljenih, zaštitnih brana te onečišćenja otvorenog mora nisu zabilježena.

Temeljem izvršenog nadzora i dobivenih podataka o obimu onečišćenja zaključeno je da nema potrebe aktivirati Plan intervencija već da se onečišćenje treba sanirati angažmanom tvrtke Dezinsekcija d.o.o. Rijeka koja je i u ugovornom odnosu sa Rafinerijom nafte Rijeka, tim više jer je cjelokupno onečišćenje zabilježeno na obali u neposrednoj blizini izvora onečišćenja.

4.1.3. Dana 30.07. 2022. zabilježeno je onečišćenju mora u uvali Torkul na Krku

Dana 30.07. 2022. u 11:46 h MRCC je zaprimio informaciju o onečišćenju mora u uvali Torkul na Krku. U toj uvali, na par metara dubine nalazi se potopljen ribarski brod iz kojeg je počela izlaziti nafta. Do isticanja nafte je došlo nakon što je njemačka jahta - (nepoznato ime ili registarska oznaka) izvukla svoje sidro koje je najvjerojatnije probilo tank ribarice. Po dojavi MRCC obavještava zapovjednika ŽOC-a koji odmah upućuje m/b VID i brodicu Dezinsekcije na poziciju onečišćenja. Prema dobivenim informacijama najvjerojatnije se radi o ribarici "KARLO" koja je prije više od 10 god. potonula u uvali Torkul. M/b VID je u Rijeci ukrcao ronioce DIP-a (državne intervencijske postrojbe) i prevezao do uvale Torkul. Akcija je uspješno završena u istog dana u 16:10h vađenjem rezervoara s potonule ribarice.

Izvađeni rezervoara s potonule ribarice

4.1.4. Dana 10.08.2022. u luci Unije zabilježeno je potonuće broda

Dana 10.08.2022.godine u kasnim poslijepodnevni satima javljeno je s otoka Unija da se dogodila havarija- potopljenje motornog broda talijanske zastave nedaleko od nove rive u luci Unije. Zapovjednik ŽOC-a odmah javlja Županijskoj lučkoj upravi Mali Lošinj koja na mjesto potonuća upućuje svoja dva plovila i četiri djelatnika gdje su postavili dvostruke samoupijajuće brane i apsorbenti oko motornog broda u havariji kako bi se spriječilo zagađenje u vidu isticanja goriva iz motornog broda. Na mjesto događaja upućena je i brodica tvrtke Dezinsekcije iz Rijeke.

Prema saznanjima od vlasnika motornog broda talijanskog državljanina u rezervoarima se nalazi 3800 litara goriva.

Obavještene su sve nadležne službe da promptno poduzmu sve korake kako bi se navedeni motorni brod izvukao s morskog dna gdje je potopljen i samim time spriječilo zagađenje u vidu istjecanja goriva u more. Sve je trebalo učiniti brzo i učinkovito obzirom da je u najavi bila nepovoljna vremenska prognoza. Nakon pripremnih logističko-tehničkih radnji, brod je 13. kolovoza 2022. podignut na površinu te je nakon dodatnih pregleda podignut na palubu plovne dizalice Dević (Uljanik, Pula) te je uz pomoć tegljača otplovio u Pulu. Onečišćenje mora nije zabilježeno.

Potonuće broda u luci Unije

4.1.5. Dana 9.11.2022. dogodio se ekološki o incident u Termoelektrani Rijeka na Urinju u Kostreni

Dana 9.11.2022. dogodio se ekološki o incident u Termoelektrani Rijeka na Urinju u Kostreni (dalje u tekstu: TE Rijeka) koji imao za posljedicu onečišćenje mora i obale.

Informaciju o događaju dojavili su iz TE Rijeka u smislu izljeva ugljikovodika u more. Prema dobivenim informacijama radilo se o tehničkom kvaru na jednoj od pumpi goriva, točnije filteru goriva koji je puknuo i zbog toga je došlo do istjecanja zasada neutvrđene količine "lož ulja" koje je kroz kanale iscurilo u taložni separator ulja. Kad

se isti napunio uljem preljev je otišao u kanalizaciju i dalje u more. Incident je zamijećen u 14:15. Odmah su postavljeni "čepovi" u taložni separator ulja i kanalizaciju da bi se spriječilo daljnje istjecanje ulja u more. Ispust kanalizacije se nalazi u moru na udaljenosti od oko 30 m od obale.

U 16:45 kontaktiran je zapovjednik ŽOC-a koji je temeljem članka 21. Plana intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora u Primorsko-goranskoj županiji (Službene novine broj 26/09 i 42/12) naložio tvrtki specijaliziranoj za čišćenje mora i obale od uljnih onečišćenja Dezinsekcija d.o.o. Rijeka, koja je u ugovornom odnosu s Primorsko-goranskom županijom, da odmah pristupi sanaciji onečišćenja na području općine Kostrena zapadno od TE Rijeka. Ovim nalogom aktiviran je Plana intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora ŽOC-a u Primorsko-goranskoj županiji.

Plaža Perilo neposredno nakon onečišćenja

Djelatnici Dezinsekcija Rijeka postavili su plutajuće upijajuće brane u obuhvata najveće koncentracije površinskog onečišćenja (uvale Lončina i Perilo, lučica Stara voda te plaža Mikulova kava). Istovremeno je su u krugu TE Rijeka na sanaciji od strane TE Rijeka angažirani djelatnici tvrtke "AEKS" koji saniraju onečišćenje mora i morskog okoliša u užem perimetru industrijskog postrojenja.

Posebno treba napomenuti da je dana 13.11.2022. g. zaprimljena dojava o velikom onečišćenju uvale Ližnjan u Istarskoj županiji.

Dana 14. 11. 2022. g. zaprimljena je dojava o uočenim novim onečišćenjima u Primorsko-goranskoj županiji i to na području općine Lovran (plaže Peharovo i Medveja). Odmah je naloženo tvrtki Dezinsekcija d.o.o. Rijeka da pristupi sanaciji navedenih onečišćenja. Dana 16. 11. 2022.g. zaprimljena je i dojava o onečišćenju obale i plaže u općini Mošćanička Draga.

Temeljem članka 21. Plana intervencija naložilo se tvrtki Dezinsekcija d.o.o. Rijeka da pristupi sanaciji i ovoga onečišćenja. U tijeku je nalaženje uzročnika ovih onečišćenja. Pretpostavlja se da je onečišćenje uzrokovano prethodno navedenim incidentom koji se dogodio u TE Rijeka.

Od nastalog incidenta dnevno se prati stanje na terenu a od 17.11.2022.g. dogovoreno je da se dva puta tjedno održavaju koordinacijski sastanci u sastavu: predstavnici ŽOC-a, TE Rijeka, Općine Kostrena i Dezinsekcija d.o.o. Rijeka. Na sastanku se razmatra trenutno stanje i dogovara tehnologija, obim i dinamika sanacije mora i obale kao i način praćenja obavljenih radova.

U nastavku navodimo osnovne zaključke sa koordinacijskih sastanaka s temom sanacije onečišćenja na području Općine Kostrena kao i drugih uočenih onečišćenja. Kako TE Rijeka za sada priznaje onečišćenja na području Kostrene, od strane Nastavnog zavoda za javno zdravstvo PGŽ, 16.11.2022. uzet je uzorak loživog ulja iz TE Rijeka, te s onečišćenog područja općine Lovran i Mošćenička draga.

Tvrtka Dezinsekcija d.o.o. Rijeka je dobila nalog za sanaciju priobalja od strane ŽOC-a sukladno Planu intervencija od iznenadnih onečišćenja mora Primorsko-goranske županije, a ispostava računa će biti prema HEP-Proizvodnja d.o.o., kao onečišćivaču sukladno članku 16., Zakonu o zaštiti okoliša (NN 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18).

Od strane tvrtke Dezinsekcija d.o.o. Rijeka predložen je dokument „Opis tehnologije uklanjanja onečišćenog šljunka i pješčanog materijala s obalnog pojasa na plažama Perilo i Spužvina u Kostreni, te čišćenja nepristupačnih stijena“. Obzirom da je tehnologijom predviđen odvoz onečišćenog materijala morskim putem, spremnike će biti potrebno prazniti dnevno. Prihvaćena je pozicija iskrcaja lučica Podurinj – lukobran. Shodno tome Izvođač sanacije obavijestio je Županijsku lučku upravu Bakar-Kraljevica-Kostrena i zatražio odobrenje za navedenu aktivnost koja je dobivena. Ponuđena tehnologija sanacije je prihvaćena. TE Rijeka će imenovati pratitelje radova sanacije i potpisivanje Dnevnika radova na osnovu kojih će biti ispostavljeni računi HEP-Proizvodnja d.o.o. TE Rijeka je imenovala osobu za potpisivanje pratećih listova za otpad sukladno Zakonu o gospodarenju otpadom (NN 84/21). Dogovoreno je da izvođač sanacije Dezinsekcija d.o.o. Rijeka dnevnike radova dostavlja ŽOC-u PGŽ i TE Rijeka na ovjeru.

Kako bi se utvrdila približna količina šljunčanog materijala koji treba zamijeniti, dogovoren je probni iskop manje količine onečišćenog materijala kako bi se utvrdila dubina prodora onečišćenja. Isti je održan 21.11.2022., uz prisustvo predstavnika i svih dionika.

Kontinuirano se vrši aktivni obilazak lokacije, te po potrebi korigira/zamjenjuju zaštitne brane.

Dogovoreno je da će se samo vađenje šljunka i dovoz novoga obavljati nakon čišćenja svih stijena u cilju sprječavanja onečišćenja plaža nakon pranja. Dezinsekcija Rijeka je dostavila cjenik usluga sanacije sa novim stavkama koje su neophodne za izvođenje radova.

Ministarstvo nije dalo odobrenje za ograničeno korištenje kemijskih sredstava te se čišćenje stijena obavlja pranjem toplom vodom zagrijanom na 120 C koja se raspršuje visokotlačnim peračem pod pritiskom od 200 bara. Onečišćeni šljunka ukloniti će se nakon provjetranje nasipati novim šljunkom iste kvalitete. Tvrtka Dezinsekcija je dostavila nadopunu troškovnika sa platformom, mobilnim kontejnerom. Tvrtka Dezinsekcija treba krenuti u nabavku novog šljunka za nasipavanje plaža koje će odložiti u prostorima tvrtke Dezinsekcija ili BSK .

Predstavnici HEP-a su iznijeli prijedloge za poboljšanje sigurnosti unutar TE Rijeka. Razmatrati će se mogućnost postavljanja kružnih plutajućih brana čija je prednost što nisu vezane uz kopno, pa nisu podložne oštećenjima kod jakih valova, ali je zbog plitkog ispusta to upitno. Postavljanje plutajućih brana uzdužno uz obalu je upitno zbog juga.

TE Rijeka zatražila je poseban sastanak na temu reguliranja odnosa i ispostave računa prilikom radova sanacije onečišćenja morske obale na području Općine Kostrena koji bi se regulirao Sporazumom o načinu namirenja troškova sanacije onečišćenja morskog okoliša iz Termoelektrane Rijeka od 9. studenoga 2022. (u daljnjem tekstu: Sporazum).

Dana 20.12.2022. potpisan je Sporazum kojim su detaljno definirane i razrađene procedure po kojem će se voditi dnevnici, ovjeravati, obračunavati, ispostavljati i plaćati računi za sanaciju onečišćenja. Sporazum, između ostalog, sadrži troškovnike, imenovane osobe za praćenje radova i ovjeravanje pratećih listova, rokove ispostave računa, rokove plaćanja, načina informiranja Općine Kostrena o radovima i dr.

ŽOC PGŽ će dostaviti HEP-u suglasnost na utvrđeni opseg onečišćenja i ostale podatke predviđene Planom intervencija.

Stanje 29.11.2022.g.u jutarnjim satima. Onečišćena kamena obala plaže Perilo u Kostreni. Perilo je plaža zapadno od TE Urinj na kojoj su evidentirana onečišćenja

Stijene se čiste s toplom vodom zagrijanu na 120 C koja se raspršuje visokotlačnim peračem pod pritiskom od 200 bara.

Stanje stijena nakon čišćenja u popodnevim satima 29.11.2022.g.

Samo vađenje šljunka i dovoz novoga, dogovorno je za početak 2023. godine. Razlog kašnjenja posljedica je nepovoljnih vremenskih uvijete ali i blagdana kojim se teže osigurati ogovarajuće tehničke i ljudske resurse.

4.2. Akcija čišćenja prirodnih morskih plaža

Upravni odjel za pomorsko dobro, promet i veze po preporuci Županijskog operativnog centra za zaštitu mora Primorsko-goranske županije poziva svake godine pred početak turističke sezone na čišćenje prirodnih, teško pristupačnih morskih plaža od krutog i ostalog zagađenja tijela obalnih jedinica lokalne samouprave, Turističke zajednice na čijim se područjima čišćenje provodi i Ispostave lučkih kapetanija (u daljnjem tekstu: Organizatori akcije čišćenja plaža) na području Primorsko-goranske županije.

Čitava akcija osmišljena je na način da se u nju, osim Organizatora akcije čišćenja plaža uključi i trgovačko društvo "Dezinsekcija" d.o.o. Rijeka brodom čistačem tipa ECO 13/4. Važno je naglasiti da brodom čistačem "Dezinsekcija" d.o.o. akciju provodi bez troškova za Organizatora akcije čišćenja plaža jer sve troškove podmiruje Primorsko-goranska županija.

U praksi postoje, u pravilu, dvije vrste onečišćenja: onečišćenja krutim otpadom i onečišćenja različitim naftnim derivatima (mazut i slična zamaščenja).

Ovom akcijom se čiste plaže onečišćene krutim otpadom, koje su nepristupačne vozilima za odvoz prikupljenog otpada. Organizator akcije čišćenja plaže vrši čišćenje plaža tako da se sakuplja otpad, da bi ga potom ekološki brod ECO 13/4 prevezao do kontejnera u luci gdje je moguć pristup vozilima za odvoz otpada.

Za sakupljanje otpada po plažama sugerira se prvenstveno angažirati srednjoškolsku mladež čime se postiže cilj ekološke edukacije i jačanja svijesti o potrebi zaštite okoliša, a i znatna financijska ušteda budući da se srednjoškolci angažiraju volonterski u dogovoru sa voditeljem škole i nastavnicima. Također u akciju skupljanja otpada uključuju se i ekološke udruge građana koje djeluju na području jedinice lokalne samouprave.

Volonteri uoči akcije sakupljanja onečišćenja na plaži

Eventualna onečišćenja različitim naftnim derivatima, uklanjaju se isključivo putem stručnih djelatnika "Dezinsekcija" d.o.o. uz primjenu za to predviđenih tehnologija i kemijskih sredstava.

Ova akcija redovito se odvija početkom ljeta. Iako je u nekim slučajevima dolazilo do određenih manjih propusta, akcija se generalno cijeni kao uspješna. Primjerenim medijskim praćenjem akcija (televizija, radio, tisak) kao i uključivanjem šireg kruga sudionika javnosti je ukazano na značaj skrbi oko zaštite mora, čime je ostvaren i cilj ekološke zaštite kao i poruka potencijalnim gostima da se u našoj Županiji polaže iznimna pažnja na očuvanje čistog okoliša.

4.3. Akcija povodom Svjetskog dana zaštite okoliša

Povodom Svjetskog dana zaštite okoliša koji se obilježava svake godine 5. lipnja, Županijski operativni centar sukladno donijetom Planu rada za 2022. godinu organizirao je akciju čišćenja mora, obale i podmorja s nazivom: "Čisto more i obala 2022."

Akcija se održala 3. lipnja 2022. godine na području općine Omišalj. Konkretno čistilo se područje sjeverozapadne i jugozapadne strane otoka Sv. Marko i uvala Voz na Krku (ista su izabrana zbog teškog ili nedostupnog prilaza sa kopna).

U akciji su sudjelovali:

- Članovi ŽOC-a,
- Učenici Pomorske škole Bakar,
- Djelatnici "Dezinsekcija" d.o.o.,
- Ronioci više udruga,
- pripadnici Državne intervencijske postrojbe civilne zaštite

Za potrebe akcije osigurana je sljedeća oprema i sredstva:

- brza ekološka brodica EKO13/4, ekološki brod EKO 2000 i dvije manje brodice riječke tvrtke "Dezinsekcija" d.o.o.,
- m/b "VID", brod Lučke kapetanije Rijeka,
- patrolni brod Pomorske policije P-209,
- m/b Vila Velebita 2, brod za prijevoz učesnika akcije,
- podijeljene su zaštitne rukavice, vreće za smeće i mrežaste vreće za ronioce u koje se odlagao prikupljeni otpad,
- prikupljeni otpad zbrinula je "Dezinsekcija" d.o.o.

Brojni ronionci - učesnici akcije

U akciji je ukupno sudjelovalo 70 učesnika koji su po lijepom i mirnom vremenu prikupili 14 vreća smeća i raznog otpada iz podmorja i obale. Svojim angažmanom doprinijeli su uređenju morskog okoliša, što je posebice značajno uoči turističke sezone. Osim dobrih rezultata svi učesnici su kroz akciju dobili nove spoznaje o potrebi brižnog odnosa i očuvanja okoliša.

U odnosu na prošle godine uočen je trend manja količina prikupljenog otpada te se sa zadovoljstvom može zaključiti kako se prema okolišu odnosimo znatno odgovornije. Na akciju su se odazvali brojni novinari, te je održana tiskovna konferencija.

4.4. Operativna vježba intervencije kod iznenadnog onečišćenja "EKO-MORE 2022"

Sukladno obvezi iz Plana intervencija vježbu provjere sustava djelovanja kod iznenadnih onečišćenja ŽOC je održao operativna vježba pod nazivom EKO-MORE 2022. održana je 7. listopada 2022. godine na akvatoriju Primorsko-goranske županije, u području tankerske luke u Bakru i obalnog dijela u Bakarcu, prema osmišljenom scenariju i izrađenom Elaboratu.

U provedbi vježbe sudjelovali su:

- Županijski operativni centar Primorsko-goranske županije (ŽOC)
- Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture – Lučka kapetanija Rijeka (LKR)
- Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja
- Ministarstvo unutarnjih poslova, PU Primorsko -goranska
- Ministarstvo unutarnjih poslova, Područni ured civilne zaštite Rijeka/Županijski centar 112
- Upravni odjel za pomorsko dobro, promet i veze Primorsko-goranske županije
- Upravni odjel za prostorno uređenje, graditeljstvo i zaštitu okoliša Primorsko-goranske županije
- Nacionalna središnjica za traganje i spašavanje na moru (MRCC)
- Dezinsekcija d.o.o. Rijeka
- JPS d.o.o. Rijeka
- DINAMARIN d.o.o. Rijeka
- INA d.d.
- SPORT TOURS d.o.o.
- Državna intervencijska postrojba Civilne zaštite
- Pilotski klub "Kрила Kvarnera"
- ATRAC - Jadransko-edukativni istraživački centra za reagiranja na iznenadna onečišćenja mora
- Članovi ŽOC-a vodit će sve operacije sa službenog broda Lučke kapetanije Rijeka gdje je i sjedište ŽOC-a za vrijeme trajanja vježbe.

A) Opis vježbe

Prema zamišljenom scenariju došlo je do puknuća bočnog iskrcajnoga glavnog cjevovoda na brodu - tankeru SEPEN (93 m), tvrtke DINAMARIN d.o.o. Rijeka. (kapaciteta prihvata 3500 m³) na vezu broj 7 Inine tankerske luke u Bakru i ispušteno je u more 10 m³ teškoga loživog ulja.

S tankera je poslan Nacionalnoj središnjici za usklađivanje traganja i spašavanja na moru u Rijeci (engl. MRCC) obrazac s podacima o događaju na POLREP - Alert formatu nakon čega je o štetnom događaju obaviješten lučki kapetan Lučke kapetanije Rijeka koji je i zapovjednik Županijskog operativnog centra PGŽ (ŽOC). Zapovjednik ŽOC-a donosi odluku o izviđanju i praćenju kretanja onečišćenja na površini mora, odnosno obali iz zraka zrakoplovom Pilotskog kluba „Krila Kvarnera“. Na temelju dobivenih povratnih informacija o području, opsegu, jačini i obimu onečišćenja zapovjednik ŽOC-a donosi odluku o aktiviranju Plana intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora u Primorsko-goranskoj županiji. Izdaje zapovijed o potrebi sazivanja ŽOC-a putem Županijskog centra 112 kako bi se žurno započelo s akcijom sanacije onečišćenja mora.

Područja održavanja vježbe EKO-MORE 2022 s pregledom mjesta aktivnosti svih sudionika

1. Tanker SEPEN na vezu br.7 Inine tankerske luke u Bakru (mjesto puknuća krmelog iskrcajnog cjevovoda)
2. Područje čišćenja onečišćenja na moru
Sudionici:
  - A) Dezinsekcija d.o.o. Rijeka
  - B) JPS d.o.o. Rijeka
  - C) SPORT TOURS d.o.o. s državnom intervencijskom postrojbom Civilne zaštite
  - D) VID- brod Lučke kapetanije s članovima ŽOC-a
3. Područje čišćenja onečišćenja na kopnu
Sudionici:
  - Dezinsekcija d.o.o. Rijeka

- ATRAC
  - policijski auto ophodnja osigurava područje čišćenja te siguran pristup ostalih službe
4. Područje izviđanja zrakoplovom -Pilotski klub "Kрила Kvarnera"
  5. Službeni policijski brod „Marino Jakominić“ P-105
  6. Brod s promatračima vježbe

B) Tijek vježbe

Uklanjanje onečišćenja na moru:

S obzirom da je utvrđeno da se radi o većoj količini pogonskog goriva u moru koje morska struja nosi prema obali donijeta je odluka o uporabi više specijaliziranih brodova i odgovarajuće opreme.

Za mehaničko prikupljanje s morske površine onečišćene pogonskim gorivom koristili su se:

- 2 broda čistača ECO 2000 sljedećih karakteristika: 14,70 m dužine, 12 čv maksimalne brzine, 10 m³ kapaciteta prihvata.
- brzi brod za čišćenje i lokalizaciju ECO 13/4 (547 RK) sljedećih karakteristika: dužina 13,10 m, aluminijska gradnja, širina 4,36 m, brzina 28 čv., tank za zauljene vode 4,8 m³, GT 17,12.
- više skimmera različitih tipova
Komara mini sistem, skimmer kapaciteta skupljanja ulja do 6 m³/h
Komara midi sistem, skimmer kapaciteta skupljanja ulja do 30 m³/h
- dva ekološka tegljača, Sveti Vid i Lukas, pomažu u tegljenju i postavljanju zaštitnih brana u formaciji ovisno o smjeru struje i vjetra
- više brodica za rad s branama i prijevoz opreme i sredstava za čišćenje

Slika opasivanja onečišćenja branama

Brojnim uzvanicima i predstavnicima medija omogućilo se promatrati vježbu s palube pratećeg broda Mali Marino na kojem je od strane predstavnika ŽOC-a dana detaljna informacijama o tijeku, planiranim aktivnostima i sudionicima pokazne vježbe.

Osim izrađenog Elaborata o izvođenju vježbe, ŽOC je organizirao izradu video snimke koja je napravljena uz pomoć suvremene tehnologije snimanja iz zraka putem drona.

Brojni uzvanici i predstavnici medija promatraju vježbu

Uklanjanje onečišćenja na kopnu

a) Onečišćeni akvatorij ogradio se sa samoupijajućim branama i plivajućim zaštitnim branama visine 60 cm punjenim zrakom u dužini od 90 metara te se mehanički čistio uz pomoć skimmera.

b) Obala se čistila mehanički uz uporabu visokotlačnih crpki za ispiranje, a skupljeni materijal iz mora odlagan je u gumene spremnike za privremeno skladištenje prikupljene nafte na obali kapaciteta 3 m³.

c) Za konačno čišćenje obale, uz posebno odobrenje, koristili bi se disperzanti odobrenog tipa koji se nanose na onečišćene dijelove obale prijenosnim motornim crpkama.

d) Za prijevoz skupljenog materijala do odlagališta koristilo se više vakuum autocisterni.

Čišćenje onečišćenog obalnog pojasa

Mjere osiguranja vježbovnog prostora

Osiguranje akvatorija i praćenje kretanja uljne mrlje obavljao je brod Lučke kapetanije Rijeka i djelatnici pomorske policije Policijske uprave Primorsko-goranske županije.

Kopneni prostor osiguravali su djelatnici Policijske uprave Primorsko-goranske županije.

5. FINANCIRANJE

Plan intervencija kod iznenadnog onečišćenja mora u Republici Hrvatskoj ne uređuje način financiranja županijskih planova intervencija, što znači da je njihovim donositeljima odluka o tome stavljena na dispoziciju.

U poglavlju IX. uređuje se financiranje Plana intervencija i to sredstvima potrebnim za redovito održavanje Plana i sredstvima za poduzimanje žurnih mjera u slučajevima kada je počinitelj poznat.

Sukladno odredbama Pomorskog zakonika troškove nastale onečišćenjem snosi onečišćivač. Temeljem te odredbe u tekst Plana unijeta je odredba prema kojoj će se provedba Plana intervencija u slučaju iznenadnog onečišćenja te aktiviranje Plana financirati od strane osiguratelja broda, za brod koji je izazvao onečišćenje.

No, problem nastaje kad je onečišćivač nepoznat a treba platiti nastale troškove sanacije. Dosadašnja iskustva sa onečišćenjima prouzročanim od strane nepoznatih počinitelja ukazuju na to da njihove posljedice obično prelaze granice područja jedne do dvije priobalne jedinice lokalne samouprave. Zato, troškovi saniranja takvih onečišćenja često prelaze mogućnosti financiranja pojedinih jedinica lokalne samouprave, pogotovo onih sa skromnijim proračunskim sredstvima.

Uslijed intenzivnog pomorskog prometa, odnosno gospodarskog i rekreativnog korištenja mora i priobalja postoji mogućnost zagađenja mora i obalnog područja bilo koje od priobalnih jedinica lokalne samouprave. Naš Plan intervencija predviđa da uz Županiju, u financiranju Plana moraju uzeti učešća svi priobalni gradovi i općine osiguranjem sredstava za poduzimanje žurnih mjera u slučajevima kada je počinitelj

nepoznat, putem "Fonda za sanaciju iznenadnih onečišćenja" (u daljnjem tekstu: Fond).

Ukupan iznos sredstava koja se godišnje osigurava u Fondu je 600.000,00 kn. Primorsko goranska županija od toga uplaćuje 20% u iznosu od 120.000,00 kn, dok gradovi i općine snose 80%, odnosno 480.000,00 kn na temelju sljedećih elemenata:

- pola sredstava prema duljini obalne linije,
- pola sredstava prema visini proračunskih sredstava (umanjeno za iznos sredstava namijenjenih otplatama kredita, zajmova i sličnih zaduženja).

Neurošena sredstva "Fonda" prenose se u sljedeću godinu, pa se visina udjela svake godine određuje prema utrošenim sredstvima "Fonda" u prethodnoj godini.

Prema stanju u vrijeme izrade ovoga izvješća "Fond" raspolaže s cca. 640.000,00 kuna. Programske aktivnosti Fonda obavljaju se u okviru programskih aktivnosti nadležnog upravnog tijela Primorsko-goranske županije.

Financijska sredstva za redovito održavanje Plana (organizacija operativne vježbe, akcije čišćenja okoliša, prikupljanje/izrada dokumentacije, izrada edukativnih i informativnih letaka, video spota i njegovo emitiranje, nabavka informatičko-komunikacijske, opreme, namještaja i ostale usluge) osiguravaju se iz proračuna Primorsko-goranske županije. U 2022. godini za navedenu namjenu osigurano je 75.000,00 kuna a realizirano 74.672,67 kuna odnosno 99,56%.

Osim sredstva koja su namijenjena za rad ŽOC-a Primorsko-goranska županija za potrebe povećane spremnosti u dijelu zaštite mora, morske obale i okoliša osigurava i dodatna sredstva u Proračunu te suradnjom s Ministarstvom mora, prometa i infrastrukture koje kroz potpisane Ugovore sufinancira program zaštite mora. Iz pregledne tablice 1. može vidjeti se da je u 2022 godini ukupno na zaštitu mora utrošeno 2.149.565,42 kuna za namjenu kako slijedi:

Zaštita mora, morske obale i okoliša	2022
Iznos (kn)	
Obveze po Ugovoru o javnoj nabavi za usluge čišćenja morskog okoliša s dva ekološka broda EKO 2000	574.775,00
Sredstva Ministarstva mora, prometa i infrastrukture (EKO 2000)	460.000,00
Obveze po Ugovoru za korištenje ekološke brodice EKO 13/4 (od 2007. godine)	631.250,00
Sredstva Ministarstva mora, prometa i infrastrukture (EKO 13/4)	230.000,00
Izrada Projekta „Kontrola opasnih podvodnih olupina u županiji s opisom stanja“	40.000,00
Usluge remonta ekološke brodice 13/4	136.883,75
Rad Županijskog operativnog centra za zaštitu mora	74.672,67
Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	1.984,00
Ukupno	2.149.565,42

Tablica 1.: Ulaganje u zaštitu mora, morske obale i okoliša u 2022. godini

6. SURADNJA U PROVOĐENJU PLANA

Djelatnost ŽOC-a u proteklom razdoblju zasnivala se na preventivnim aktivnostima ali i stvarnim onečišćenjima koja su tijekom 2022. godine bila u većem broju manjeg obima i jednog velikog što je imalo za posljedicu aktiviranje Plana intervencija.

Tijekom 2022. godine ŽOC je imao dobru suradnju sa specijaliziranom tvrtkom "Dezinsekcijom" d.o.o. iz Rijeke s kojom je Primorsko-goranska županija kroz Ugovore

za usluge čišćenja morskog okoliša definirala način korištenje 2 eko broda čistača "ECO II" i "ECO III" i brodice čistača mora tipa ECO 13/4.

Osim navedene tvrtke, kako je već prije spomenuto, ŽOC u slučajevima većih onečišćenja raspolaže s mogućnošću aktiviranja dodatnih snaga kojim raspolažu pravne osobe koje posjeduju stručne djelatnike i tehničko-tehnološke resurse za otklanjanje posljedica nastalih u slučajevima iznenadnih onečišćenja. Njihovo stanje se redovno ažurira svake godine. Uz to ŽOC ažurira i popis institucija, organizacija te pravnih osoba koje može angažirati u slučaju onečišćenja mora a nisu direktno u sustavu zaštite mora.

Posebno treba istaknuti i dobru suradnju s Upravnim odjelom za pomorsko dobro, promet i veze u području zaštite mora od onečišćenja, koji u okviru svojega djelokruga rada prati ŽOC i podupire ga u provedbi Planom intervencija propisanih aktivnosti.

Iako Plan intervencija utvrđuje mjere koje se poduzimaju radi smanjenja šteta u okolišu izazvanih iznenadnim onečišćenjem mora čiji nastup nije moguće predvidjeti niti spriječiti mjerama prevencije, ŽOC u svom radu nastoji djelovati pro aktivno u cilju sprječavanja nastanka onečišćenja tamo gdje se ona najčešće mogu dogoditi. Uz navedene brojne aktivnosti, posebno želimo istaknuti inicijativu koju ŽOC u suradnji sa Upravnim odjelom provodi u Županijskim lučkim upravama u smislu podizanja njihove spremnosti za reagiranje u slučaju onečišćenja mora kroz kontinuiranu edukaciju i ulaganja sredstva u nabavu odgovarajuće eko opreme što se u praksi pokazalo kao iznimno dobro postupanje.

7. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Tijekom 2022. godine ŽOC je obavio sve aktivnosti predviđene Planom intervencija i donijetim Programom rada za 2022. godine te je sustav zaštite mora uspio održati na visokoj razini operativne spremnosti zahvaljujući prije svega trajnim ulaganjem u materijalne i ljudske resurse kod svih sastavnica koje čine sustav zaštite mora.